

DİL VE KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ

2019 ARALIK SAYISI

Ses, Ruhun Dışa Açılan Penceresidir.
Gerard de Nerval

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU NEDİR?

Dil ve konuşmayla ilgili bozukluklar birbirinden farklıdır. Bir kişi diğerlerini anlamakta, düşüncelerini paylaşmakta güçlük çekiyorsa bu dil bozukluğudur. Eğer bir kişi konuşma seslerini düzgün veya akıcı telaffuz edemiyorsa, konuşması akıcı değilse ya da sesiyle ilgili problemi varsa bu konuşma bozukluğudur.

Kliniğe "düzgün cümle kuramama" şikâyetiyle başvuran bir bireyin bu şikâyetinin altında yatan temel neden, sözcük dağarcığının kısıtlılığı olabileceği gibi bazı ekleri ya da sözcükleri bağlamına uygun kullanmaması da olabilir.

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARININ SEBEPLERİ NELERDİR VE TANISI NASIL KONUR?

Dil ve konuşma bozukluklarının çeşitli nedenleri vardır. Konuşmayı sağlayan kas ve kemik yapılarındaki değişiklikler, yarık damak, diş problemleri, beyin ya da sinirlerde meydana gelen problemler, işitme kaybı, serebral palsi, parkinson, als gibi nörolojik bozukluklar, beyin hasarı ve mental retardasyon (zeka geriliği), otizm, asperger, down sendromu, apert sendromu, velokardiyofasiyal sendrom gibi genetik sendromlar, dil ve konuşma problemlerinin nedenleri arasında sayılabilir. Reflü, polipler, nodüller, ses tellerindeki rahatsızlıklar ve gırtlak kanseri gibi hastalıklar da ses kaynaklı konuşma bozukluklarının nedenleri arasındadır.

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARI NASIL SAPTANIR?

Bireydeki dil bozukluğunun dilin hangi bileşeni veya bileşenleriyle ilgili olduğunu saptamak için dil değerlendirmesinin geniş bir yelpazede, dili oluşturan tüm bileşenlerin, dil ve konuşma terapisti tarafından teker teker değerlendirilerek yapılması gerekir.

Konuşma bozukluğunda ise kişi hangi sesleri çıkartabiliyor, hangilerini çıkartamıyor ya da hangi sesleri kelimenin belirli yerlerinde kullanabiliyorken hangilerini kullanamıyor gibi faktörleri (örneğin "k" sesini hece başı pozisyonda kullanabiliyorken, hece sonu veya ortasında kullanamıyor vb.) belirleyen testleri yaparak ya da konuşmanın akıcılığını ve hızını ölçerek bir konuşma değerlendirmesi sağlanabiliyor. Böylece bireyin dil ve konuşma problemi daha ayrıntılı analiz edilebiliyor ve dilin hangi bileşeninde ya da konuşmanın hangi bölümünde ne kadar bozukluk olduğunu saptanmasıyla bireye uygun terapi planı hazırlanabiliyor. Gerekli görüldüğü durumlarda terapist; işitme testi, KBB ya da nörolojik muayene de isteyebilir.

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARI NELERDİR?

- **Gecikmiş Dil ve Konuşma:** Çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerilerinin yaşından beklenen düzeyde gelişme göstermemesi durumudur.
- **Artikülasyon (Sesletim) ve Fonolojik (Sesbilgisel) Bozukluklar:** Kişinin konuşma seslerini, heceleri ya da sözcükleri yanlış üretmesi sonucu konuşan kişinin ne söylediğinden çok nasıl söylediğine dikkat edildiği dil ve konuşma sorunudur.
- **Akıcılık Sorunları (Kekemelik, Takipemi – Cluttering):** Konuşma akıcılığının, ritminin ve hızının etkilendiği konuşma sorunudur.
- **Ses Bozuklukları:** Çeşitli nedenlerden dolayı sesin perde, şiddet ya da kalitesinden birinin ya da birkaçının, konuşan kişinin ne söylediğinden daha fazla dikkat çektiği bozukluktur.

► **Afazi (Edinilmiş Dil Bozuklukları):** Beyinde edinilmiş bir hasara bağlı olarak oluşan, nörolojik kaynaklı dil ve konuşma bozukluğudur.

► **Yutma Bozuklukları:** Çoğunlukla nörolojik bir nedene bağlı olarak gelişen ve yutmanın değişik aşamalarında görülen yutma güçlüğüdür.

► **Motor Konuşma Bozuklukları:** Nörolojik bir sebebe bağlı olarak konuşma için gerekli kas gruplarında görülen güçsüzlük, zayıflık, koordinasyon bozukluğu sonucu konuşma mekanizmasının etkilendiği bozukluklardır.

DİL ve KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ NASIL FARKEDİLİR?

- Sesleri atlarlar ya da düşürürler. Örneğin; "kapı" yerine "apı"
- Kelimenin yanına aynı sesi ya da farklı bir sesi ekleyip çıkarabilirler. Örneğin; "saat" yerine "sahat"
- Kelime içindeki bir sesi farklı bir ses ekleyerek çıkartarak söyleyebilirler. Örneğin; "araba" yerine "ayaba"
- Sesleri uzatabilirler. Örneği; "a-a-a-amca"
- Kelime ve heceleri tekrar edebilirler. Örneğin; "o-ol-maz"
- Konuşurken istenmeyen jest ve mimikleri kullanabilirler.
- Kelimeleri değişik şekilde vurgulayabilirler.
- Konuşmaları kısıtlı ve sözcük dağarcıkları sınırlı olabilir.
- İsteklerini ve duygularını nesnelere vurarak, çarparak gösterebilirler.
- Konuşma sesi gür ya da zayıf çıkabilir.
- Ses tonları farklı olabilir.
- İsteklerini anlatmak yerine jest, mimik ya da başka türlü işaretleri kullanabilirler.
- Konuşma sesi tiz ya da pes çıkabilir.

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

- ▶ Hatalı çıkan sesleri hemen düzeltmek, uyarmak ve suçlamaktan kaçınılmalıdır.
- ▶ Hatalı sesleri doğru telaffuz ederek örnek olunmalıdır.
- ▶ Öğrenci mutlaka dinlenmeli, dinlendiği hissettirilmelidir.
- ▶ Doğru model olunmalıdır.
- ▶ Doğal ve hecelemeden konuşulmalıdır.
- ▶ Öğrencinin konuşmaları taklit edilmemelidir.
- ▶ Öğrencinin konuşmak için gösterdiği çaba ödüllendirilmelidir.
- ▶ Öğrencinin çıkardığı hatalı sesler duymazlıktan gelinmelidir.
- ▶ Ona sorulan soruları başkasının cevaplmasına izin verilmemelidir.
- ▶ Aile ziyaretleri yapıp, aile ile iş birliği yapılmalıdır.

ANNE VE BABALARA ÖNERİLER

- ▶ Anlaşılabilir telaffuz ile konuşulmalıdır.
  - ▶ Çocuk doğru konuşmadığı zaman ısrarcı olunmamalıdır. Yanıt alınmadığı zaman yorumsuz kalınmalıdır.
  - ▶ Sabır ve ilgi ile dinlenilmelidir.
  - ▶ İyi bir model olmak için açık, yavaş, anlaşılabilir konuşulmalıdır.
  - ▶ Konuşurken beden dilini ifade eden mimikler kullanılmalıdır.
  - ▶ Oyun oynayarak konuşmaya uygun ortamlar yaratılmalıdır.
  - ▶ Çocuğun duyabileceği ortamlarda konuşma bozukluğu hakkında bir başkası ile konuşulmamalıdır.
  - ▶ Dil altı bağı olan çocuklar doktora götürülerek tedavileri yaptırılmalıdır.
  - ▶ Küçük yaşlardan itibaren resimli kitaplarla çocuk konuşturulmaya teşvik edilmelidir.
  - ▶ Anlatırken konuşması kesilmemeli, hatası düzeltilmemeli ve hevesi kırılmamalıdır.
  - ▶ Çocuk konuşması hakkında eleştirilmemelidir.
  - ▶ Hatalı konuştuğu zaman konuşmanın düzeltilmesi istenilmemelidir.
  - ▶ Çocuktan her zaman mükemmel olması beklenmemelidir.
  - ▶ Erkek çocuklar kız çocuklarından daha geç konuşmaktadır. Erkek çocuklar 3 yaşına kadar konuşmadılarsa bir uzmana başvurulmalıdır.
  - ▶ Küçük yaştaki çocuklara mümkün olduğunca televizyon izletilmemelidir.
  - ▶ Bebeksi konuşmalar pekiştirilmemelidir.
  - ▶ Konuşurken onun yerine cümle tamamlanmamalı ya da konuşması kesilmemelidir.
  - ▶ Konuşmasına ilişkin yaşanan kaygı çocuğa yansıtılmamalıdır.
- Evde farklı şive ve lehçelerle konuşulmamalıdır.

